

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет економічного
“13” червня 2025 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

З ПІДПРИЄМНИЦТВА

Галузь знань	Управління та адміністрування
Спеціальність:	076 Підприємництво та торгівля
Освітня програма:	Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність	
Факультет	Економічний
Розробники:	доцент, к.е.н. Сергій НІКІТЧЕНКО

Київ – 2025 р.

Опис навчальної практики з підприємницької діяльності

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 „ Підприємництво та торгівля ”
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Освітній ступінь	Бакалавр
Характеристика навчальної практики	
Вид	Обов’язкова
Загальна кількість годин	60
Кількість кредитів ECTS	2
Рік навчання	2
Семестр	4
Форма контролю	Залік
Кількість тижнів	2

Вступ

Система підготовки фахівців за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» передбачає проходження навчальної практики студентів, що є невід'ємною складовою навчального процесу.

У формуванні висококваліфікованих фахівців із торгівлі та організації підприємницької та біржової діяльності навчальна практика відіграє вагомий роль. Вона здійснюється з метою закріплення одержаних ними теоретичних знань і набуття навичок технічної та організаційної роботи за спеціальністю, ознайомлення з організаційною, комерційною, збутовою діяльністю підприємства, вивчення фінансово-економічних показників діяльності підприємства, ресурсного забезпечення підприємства, основ планування та нормування, документальне оформлення результатів організаційно-технологічної діяльності підприємства різних форм власності, формування системи прикладних знань у сфері торгівлі, розвиток професійних якостей майбутнього фахівця, що дозволить здобувачам вищої освіти в майбутньому успішно здійснювати управлінську діяльність.

Керівництво практикою здійснюється викладачами кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, які контролюють своєчасне прибуття студентів на місце практики, хід її виконання, консультують практикантів щодо програми і матеріалів практики, допомагають у вирішенні питань із забезпечення нормальних умов праці.

Під час практики студент зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, своєчасно і якісно виконувати завдання, передбачені програмою практики, опановувати прийоми економіки, не порушувати трудову дисципліну, сприяти виконанню завдань, які стоять перед навчальним закладом та підприємством.

Метою проходження студентами навчальної практики є набуття практичних умінь і навичок, закріплення універсальних і професійних компетенцій в сфері підприємництва та торгівлі.

Завдання навчальної практики:

- ознайомитися зі специфікою діяльності та спеціалізацією базового підприємства;
 - аналіз правових документів, що засвідчують створення та функціонування підприємств, установ та організацій;
 - вивчення організаційно-економічних умов діяльності підприємства, установи, організації, його фінансового стану;
 - ознайомлення з результатами фінансово-господарської роботи підприємства;
 - навчитися використовувати сучасні методи та прийоми економічного аналізу діяльності підприємства;
 - ознайомлення з організацією фінансово-господарських взаємовідносин бази практики з державою, контрагентами та покупцями, працівниками;
 - вивчення нормативних актів, які стосуються порядку складання та подання фінансової, податкової, статистичної та інших форм звітності;
- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 13. Використання знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

Бази практики

Практика студентів проводиться на підприємствах, установах й організаціях різних форм власності, які здійснюють виробничу, комерційну діяльність. Практика може проходити, як в звичайному так і дистанційному режимі (за умов виникнення форс-мажорних обставин або інших обставин).

За дистанційного режиму проведення практики допускається спрощений варіант оформлення звітної документації, а захист практики проводиться дистанційно з дотриманням визначених критеріїв оцінювання.

З дозволу кафедри студенти можуть самостійно підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання у встановленому порядку.

Організація проведення практики

Навчальна практика проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість навчальної практики відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» складає 2 тижні.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою підприємництва, торгівлі та біржової діяльності під керівництвом викладачів даної кафедри та відповідальної особи підприємства де має здійснюватися проходження практики.

Керівництво практикою здійснюється кафедрою організації підприємництва та біржової діяльності. Перед початком практики студентам проводиться інструктаж з охорони праці. Контроль за роботою студентів під час навчальної практики здійснює керівник практики.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль проходження студентами навчальної практики покладається на керівників практики, які призначаються кафедрою організації підприємництва та біржової діяльності НУБП України. Безпосередньо

організацію навчальної практики та контроль за її проведенням здійснюють завідувач та науково-педагогічні працівники кафедри.

Організаційні заходи науково-педагогічних працівників (далі- НПП) кафедри, що відповідають за проведення навчальних практик студентів:

НПП кафедри зобов'язані:

знати та дотримуватись вимог «Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України»;

розробляти та вдосконалювати програми практики, навчально-методичне забезпечення та звітні документи;

здійснювати організаційні заходи перед початком навчальної практики, а саме:

інструктаж про порядок проходження практики та охорону праці;

надання студентам-практикантам необхідних документів (програми, індивідуальних завдань, методичних вказівок тощо);

ознайомлення студентів із системою звітності за результати практики;

проведення зі студентами попереднього обговорення змісту та результатів практики тощо;

здійснювати контроль за проходженням практики студентами на базі практики;

надавати завідувачу кафедри письмовий звіт про проходження практики із зауваженнями та пропозиціями щодо її поліпшення.

своєчасно подати звіт про проходження практики студентів на кафедру.

НПП кафедри мають право:

- здійснювати контроль щодо забезпечення належних умов навчання студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;

- вимагати від студентів дотримання правил внутрішнього розпорядку й техніки безпеки та вживати заходів у разі їх порушення;

- перевіряти рівень підготовленості студента до виконання конкретних завдань під час проходження практики;

- вести та/або організовувати ведення табеля проведення практики;

- проводити підсумкову атестацію у складі комісії за результатами практики студентів.

Зміст практики

Навчальна практика для студентів 3 курсу економічного факультету НУБіП України є невід'ємною складовою освітньо-професійної підготовки. Навчальна практика є важливим етапом навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування у студентів активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі управління та адміністрування.

Навчальна практика є практикою професійного спрямування, а саме – основою уявлення про майбутню професію, вивчення професійних (фахових) функцій майбутніх обліковців у різних сферах господарської діяльності.

**Програма та структура
навчальної практики з підприємництва**

№	Зміст і види роботи	Тижні/ Дні	Розподіл годин		
			Практичні заняття	Самостійна робота	Всього
1	Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомлення з вимогами до проходження навчальної практики. Дослідження поточної ситуації та тенденцій розвитку галузі, у якій функціонує підприємство, для продукту якого розроблятиметься бізнес-план.	1/1	5	1	6
2	Загальна характеристика підприємництва.	1/2	5	1	6
3	Ціннісні пропозиції підприємства та огляд споживчих сегментів	1/3	5	1	6
4	Аналіз каналів збуту та взаємовідносин з клієнтами.	1/4	5	1	6
		1/5	5	1	6
5	Джерела грошових надходжень та їх структура	2/1	5	1	6
		2/2	5	1	6
6	Аналіз функціонування операційної системи, ключові види діяльності та взаємодії з ключовими партнерами.	2/3	5	1	6
7	Аналіз операційних та повних витрат	2/4	5	1	6
8	Оформлення бізнес-плану. Презентація бізнес-плану.	2/5	5	1	6
Всього			50	10	60

Індивідуальні завдання

Під час проходження практики студенти повинні виконати індивідуальне завдання, яке передбачає розробку бізнес-плану. Індивідуальні завдання видаються керівником практики перед її початком. Після завершення практики студент повинен подати бізнес-план на кафедру організації підприємництва та біржової діяльності, своєчасно скласти залік з практики у вигляді презентації бізнес-плану, під час якого перевіряється рівень набутих знань і вмінь.

Методичні рекомендації

Після закінчення навчальної практики студент оформлює звіт і здає його керівнику практики. Вимоги до оформлення звіту подано у методичних вказівках до проходження практики.

Обсяг і структура звіту обумовлюються особливостями проходження бази практики.

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 076 – «Підприємництво та торгівля»:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1220>);
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни.

Вимоги до написання звіту

Основними документами звітної документації є:

- робоча програма проходження відповідного виду практики;
- щоденник;
- письмовий звіт з доданими документами;

Текст розміщується на одній стороні аркуша паперу формату А-4 (210 x 297 мм) таким чином, щоб залишилися поля: ліве - 30 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє та нижнє - не менше 20 мм. Обсяг звіту (без додатків) не повинен перевищувати 35-40 сторінок.

Не допускається дослівне переписування матеріалів з підручників, навчальних посібників, конспектів та інших джерел. Посилання на використані джерела вказуються в установленому порядку.

Заборонено скорочення слів, крім загальноприйнятих у друкованих виданнях.

Нумерація сторінок проводиться арабськими цифрами і повинна бути наскрізною.

Титульний аркуш та зміст включають у загальну нумерацію сторінок, але номер сторінки на них не ставиться. На титульному аркуші звіту обов'язково повинні бути підпис керівника практики від підприємства і печатка підприємства, установи, банку. За відсутності одного із зазначених реквізитів звіт не допускається до захисту.

На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті цифрою без крапки.

Розділи повинні містити назву. Назви розділів розміщують посередині сторінки і друкують великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Розділи та підрозділи нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається із номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, розділених крапкою. Наприклад, 1.1, 1.2. тощо. Після назви підрозділу крапка не ставиться.

Відстань між найменуванням розділу і подальшим текстом повинна бути два інтервали.

Оформлення щоденника

Щоденник – основний документ студента під час проходження практики.

Основні вимоги до записів у щоденнику:

- записи треба робити щоденно на основі виконаної роботи згідно з програмою проходження практики;
- записи повинні бути лаконічними, але передавати основний зміст програми практики;
- записи здійснюються охайно та грамотною мовою.

Після закінчення практики щоденник разом зі звітом має бути переглянутий керівниками, які складають відгуки й підписують його.

Оформлений щоденник разом із звітом студент повинен здати на кафедру у встановлені терміни. Без заповненого належним чином щоденника практика не зараховується.

Форми та методи контролю

Студенти звітують про виконання програми в останній робочий день навчальної практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування

керівнику практики. По закінченні навчальної практики студентам виставляють оцінки за результатами перевірки звітної документації і особистого спостереження викладача під час практики. За необхідності з окремими студентами проводиться співбесіда з питань виконання програми практики.

Звіт, виконаний згідно з вимогами, допускається до захисту після позитивного відгуку викладача – керівника практики.

Звіт допускається до захисту, але повертається на доопрацювання, якщо:

- теми розкриті недостатньо, матеріал якогось розділу не повністю розкриває тему;
- вступ, висновки і пропозиції не відповідають вимогам, за змістом не пов'язані з темами виробничої практики.

темами виробничої практики.

Якість виконання оцінюється за критеріями:

- науковий рівень роботи;
- практичне спрямування роботи;
- ступінь застосування інноваційних методів наукових досліджень;
- самостійність студента у викладенні матеріалу тем;
- логіка розкриття тем, стиль;
- оформлення матеріалів виробничого звіту, схем, графіків.

Підсумкова оцінка за виконання і захист навчальної практики складає максимум 100 балів. Оцінювання здійснюється таким чином: Оформлення та вчасна подача звіту до розгляду – максимум 40 балів; захист навчальної практики – максимум 60 балів.

Вид роботи	Оформлення та вчасна подача звіту до розгляду	Захист звіту	Всього
Сума балів	40	60 балів	100 балів

Оцінка за навчальну практику виставляється у відомість обліку успішності. У разі неякісного оформлення бізнес-плану та/або несвочасного його представлення, недотримання вимог практики, негативного відгуку про роботу або незадовільну оцінку під час презентації, вважається, що студент не виконав вимог навчального плану. Оцінювання знань студента за результатами проходження навчальної практики відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки відповідно табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Таблиця 1

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Загальні правила складання бізнес-плану. URL: <http://gl.kr-admin.gov.ua/doc/econom/zagpravEK031018.pdf>
3. Закон України “ Про підприємництво ”. // поточна редакція — Редакція від 29.01.2020, підстава - 143-IX
4. Закон України “Про фермерське господарство” // Урядовий кур’єр , 28 серпня, 2003 р.
5. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д. Бізнес-планування підприємницької діяльності К.: НУБІП України, 2024, 238 с. Рек. Вченою радою, протокол № 7 від 28.02.2024 р.
6. Методичні підходи до розробки бізнес-плану сімейного фермерського господарства / [М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк, М.І. Кісіль, Р.Я. Корінець, В.М. Павлишинець]. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. 40 с.
7. Національний університет біоресурсів і природокористування України. веб-сайт. URL: <http://nubip.edu.ua>
8. Нікітченко С. Диверсифікація як стратегія сталого розвитку аграрних підприємств. Економічний аналіз. 2022. Том 32. № 4. С. 58-67. <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.058>
9. Нікітченко С.О. Теоретичні основи формування економічної поведінки селянських господарств, як основа розвитку підприємництва на селі. № 11-12 (2022): АГРОСВІТ. – С.35-41. <https://nauka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/49/50>
10. Нікітченко, С., Степура, Л. (2022). Економічні засади несільськогосподарської діяльності фермерських господарств України ПРОДОВОЛЬЧІ РЕСУРСИ Т. 10 (2022), № 18 С. 248-256 <https://doi.org/10.31073/foodresources2022-18-24>
11. Нікітченко, С., & Степура, Л. (2022). Методичні підходи до формування стратегії диверсифікації сільськогосподарського виробництва в Україні. Економічний дискурс. 1(1-2). С. 64–73. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2022-1-7>
12. Ilchuk, M., Nikitchenko, S., Sytnyk, O., & Pavlenko, V. (2023). Diversification of entrepreneurial activities in the agricultural sector of Ukraine's economy in the post-war period. Ekonomika APK, 30(4), 25-35. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202304025>
13. Innovative development of Ukraine’s economy // ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ 2021 № 3 (38) <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3398> <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237471>
14. Vitaliy Radko, Serhii Nikitchenko, Olesia Havryk, Oleksandra Nikolaevych, Olena Bohdanova, Economic socialization of entrepreneurship of rural territories to ensure the well-being of the population of Ukraine in "RIVISTA DI STUDI SULLA SOSTENIBILITA". 2022. 2/2022, P. 225-246, <https://ideas.repec.org/a/fan/rissri/vhtml10.3280-riss2022-002014.html>